

Kirándulás a kurgánok világába

Az Alföld „katedrálisai”

A kurgánok egyre kedveltebb túracélpontok; bármiféle háborgatásuk tilos

Fotó: Tésik Attila

A kurgánok – „kunhalmok” – minden szempontból rendkívül értékes, országosan védett területei az Alföldnek. Csongrád megyének elsősorban a keleti részén találhatók, főleg Váshely és Szentés között, illetve Makó határában. Ahogyan terjed a falusi, tanyai turizmus, úgy figyelnek föl rájuk mind többen.

„Ti vagytok a mi katedrálisaink” – jellemezte Illyés Gyula a kurgánokat, az Alföldön fel-felbukkanó, a környező síkságból olykor tíz méterre is kiemelkedő, ember alkotta ősi halmokat. „Kurgán” kipszak török szó, jelentése: sírhalom, a „kunhalom” szó, amint sokszor emlegetik a kurgánt, romantizáló írói lelemény, a magyar népnyelv nem ismert ilyen kifejezést. A kurgánok java része valóban sírhalom: a halottat eltemették, a sírt körülárkolták, s halmot emeltek fölé – mondja Tóth Katalin régész, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum kutatója. Az, hogy olykor a honfoglaló magyarok, vagy a kunok is hasznosították őket, nem azt jelenti, hogy ők is hozták volna létre e halmokat. Váshely

határában a két legnagyobb kurgán a régi derekegyházi út mentén magasodó Nagy-Bóvehalom és a Zöldhalom; a csanádi pusztán található Feketehalom a legjelentősebb kurgánjaink egyike. Az eddigi régészeti kutatások alapján valószínűsíthető: a környéken föllelhető több tucatnyi halom belsejében, gerendákból ácsolt sírkamrákban, vörösrre festett testű, zsugorított pózban elhelyezett halottak nyugszanak – olvasható Hódmezővásárhely történelmi kronológiája című, Szabó Gábor, Boros Gábor és Kőszegfalvi Ferenc összeállította kötetben. A Magyarországon található összes kurgán védett terület, bármiféle bolygatásuk szigorúan tilos. Az Alföldön, beleértve a határainkon túli területe-

ket is, egykor mintegy negyven-ezer kunhalom volt, mára 1300-1700 maradt belőlük. Különösen a nagyüzemi gazdálkodási rendszer bevezetésekor sérült sokuk; akad, amit teljes egészében beszántottak, másoknak csak legtejeje maradt érintetlen, ahová már nem tudott fölmenni a traktor. Ismét mások hirdetőtáblának adnak helyet, építmény került rá, vagy beakácósították. „Hasznosításuk” legelrettentőbb módja, amennyiben rodeóznak rajtuk. Ahol valaha fölzántották őket, ott elgyomosodtak – de az eredeti növényzet visszaállítására léteznek módszerek. Például az, hogy lucernával vetik be a kurgánt, folyamatosan kaszálják, a lucerna kiszorítja a gyomokat, és három-négy év után, mikor elkezd kiritkulni, a ritkulásokba a szakemberek elkezdik visszatelepíteni az őshonos növényeket – ismert egy érdekes eljárást Kiss Csaba. A kurgánok állatvilágából megemlíthető az

ürge, s ha ürge van, ürgéző kerecsensólymot is megfigyelhetnek a nagyon szerencsések, amikor szédítő tempóban fölkap a földről egy rácsálót, és változatlan sebességgel továbbszáguld vele, alacsonyan a föld fölött. Ahol korábban „beleástak” valakik a domboldalba s meredek löszfal keletkezett, gyurgyalagok, partifecskek alkotnak telepeket – mondja Tirják László, a Körös-Maros Nemzeti Park igazgatója.

A kurgánok tehát kulturálisan, történetileg, és élőviláguk szempontjából egyaránt nagy értéket képviselnek. Ma, az idegenforgalom jelentőségének növekedésével különösen fontos, hogy háborítatlanságuk megmaradjon. Egyébként nemcsak Kárpát-medencében fordulnak elő, de az orosz, ukrán sztyeppövezetben is. Hollandiában szintén lehetnek kurgánok – ott „hun halom”-nak hívják őket.

F. CS.

Magyar szólások és közmondások szótára

Mitől szomjas a kefekötő?

A szegedi Forgács Tamás magyar szólásokat és közmondásokat egybegyűjtő szótára a ma használt állandósult szókapcsolatokat sorolja föl. A szórakoztató olvasmányként is forgatható kötetből több száz közismert szófurdulat eredetét is megtudhatjuk.

Mit csinál, aki éppen „ránca szed”, mitől szomjas a kefekötő, miért keseredik el, aki kosarat kap? Ezekre a kérdésekre is választ találunk Forgács Tamás Magyar szólások és közmondások szótára című könyvében. A Szegedi Tudományegyetem Magyar Nyelvi és Irodalmi Intézetének vezetője néhány éve Münchenben tartott szemináriumot a magyar szólásokról és közmondásokról, s ekkor látta, mennyire hiányzik a magyart idegen nyelvként tanulóknak egy olyan kézikönyv, amely a mai magyar nyelv állandósult szókapcsolatait tartalmazza. Hasonló tapasztalatokat gyűjtött Göttingenben is, ahol magyar lektorként dolgozott. Mivel O. Nagy Gábor 1976-os (és további) kiadása Magyar szólások és közmondások című szótára jóval több nyelvjárási és régi nyelvi adatot tartalmaz, mint a nyelvünkben még valóban eleven fordulatot, megszületett az ötlet: itt az ideje a frissített változat összeállításának.

Az új szótár azonban nem csak friss kifejezésanyaga miatt nővum: ez az első olyan munka a magyar szótárirodalomban, amely a szólásokat és közmondásokat alkalmazási példákon keresztül is bemutatja, sőt elferdített változataikat is közli.

A szakszerű gyűjtés mellett lelkes egyetemi hallgatók is gyara-

pították a szótárba kívánczó kifejezések sorát, valamint Forgács Tamás maga is beépített jó néhány olyan szókapcsolatot, amelyek eddig nem találtak még helyet szótárban, de egyértelműen gyökeret vertek mindennapi nyelvhasználatunkban. Ilyen volt például a „már a spájzban van” szólás, amely A tizedes meg a többiek című magyar filmvígjáték egyik jelenetére utal, amelyben a főszereplő benyit a kamrába, majd kijövet jelenti: „Az hiszem, az oroszok már a spájzban vannak.” Ugyancsak közismert „a helyzet fokozódik” (Bacsó Péter Tanú című filmjéből).

Az ábécérendben fölörölt kulcsszavakhoz több kifejezés, utalás és példamondat is kapcsolódik, s újdonság az is, hogy a mintegy 8 ezer címszóhoz közel hétszáz kultúrtörténeti vagy néprajzi háttérrel, magyarázattal is megismerhetjük. Így kiderül, hogy a kefekötőnek a torkára tapadt szőrszálakat kellett sűrűn leöblögtetnie; hogy a régen férfiviseletként hordott gatyába kézzel hajtogatva az asszony a ruhadarabot mutatósabbá tevő ráncokat, így szedvén azt ránca, végül pedig, hogy a lovagkorban a vártonybol csigával lebecsátott kosárba ülhetett a szíve hölgye után vágyakozó szerelmes ifjú, ám ha nemkívánatos személlyé vált, fenék nélküli kosarat kapott...

A szótár nélkülözhetetlen segédeszköz az iskolai tanulásban, de igen hasznos a hivatásos tollforgatók számára is, egyúttal pedig az elmúlt tíz év publicisztikájából származó példaanyag folytan mindannyiunk számára szórakoztató olvasmányként is szolgál.

NY. P.

Két új lakossági hitelterméssel, a hitelkártyával és a személyi kölcsönrel bővítette kínálatát az elmúlt hónapokban az OTP Bank

Miért érdemes igényelni az OTP hitelkártyát?

Az igénylők döntése szerinti fényképes, vagy hagyományos küllemű plasztiklapok az OTP Bank több mint 400 bankfiókjában igényelhetők. A hitelkártyához kapcsolódó hitelkeret az igénylő nettó jövedelmének legfeljebb háromszoros, minimum 150 ezer, maximum 500 ezer forint lehet. A privát banki ügyfeleknél 1 millió forintig terjedhet a felhasználható hitelkeret összege.

A MasterCard és a VISA típusú hitelkártyákkal a hitelkeret erejéig vásárolni, vagy a hitelkeret 40 százalékáig bankjegy-automatánál készpénzt felvenni lehet. A hitelkártyához kapcsolódó hitel rülfőző jellegű, vagyis a felhasznált hitelkeretből visszafizetett összeg a rendelkezésre álló hitelkeretet növeli. A kamatmentes periódus 30 napos elszámolási időszakból és 15 napos türelmi időszakból áll. Amennyiben a türelmi időszak alatt a hitelkártya birtokosa a teljes összeget visszafizeti, továbbá ha bankkártyájával kizárólag vásárolt, kamat nem kerül felszámításra. Akkor, ha a hitelösszeg felhasználásának kezdetétől rendelkezésre álló maximum 45 napban a teljes hitelösszeg visszafizetése nem történik meg, továbbá birtokosa a hitelkártyát készpénzfelvételre használta, 2004. június 30-ig a havonta fizetendő kamat mértéke 1,2 százalék, ezt követően 2,4 százalék.

Az OTP Bank havi rendszerességgel számlakivonatban értesíti ügyfeleit a hitelszámla-egyenlegről és a havonta fizetendő törlesztőrészlet minimum-összegéről, mely az igénybe vett hitel 5 százaléka, de legalább 5000 forint. A hitelkártya éves díja 5000 forint, a társakártyáé 4000 forint.

A hitelszámla-vezetés, valamint az OTP bankjegy-automaták használata a hitelkártyákkal 2004. június 30-ig ingyenes. A plasztiklappal az OTP Bank ATM hálózatában a hitelszámla-egyenleg lekérdezésére, limitmódosításra, a PIN-kód megváltoztatására, valamint mobiltelefon-kártya feltöltésére is mód van.

Az OTP Banknál 2004 májusától újra igényelhető a személyi kölcsön. Melyek a legfontosabb ismérvei?

A hitel igénybe veheti 21. életévét betöltött, legalább 12 hónapos, legfeljebb 2 munkahelyen eltöltött folyamatos munkaviszonnyal rendelkező alkalmazott, valamint nyugdíjas, egyéni vállalkozó, társas vállalkozás tulajdonosa, betéti társaság bel- vagy kültágya és östermelő. Az egyszeri, nagyobb összegű, alacsony kamatozású, kiszámíthatóan törleszhető hitel az OTP Bank 347 bankfiókjában igényelhető. A szükséges igazolások és feltételek megletekor hitelbírálati díj felszámítása nélkül a kölcsön összege még aznap jóváírásra kerülhet az ügyfél számláján.

Az OTP személyi kölcsön felvehető minimum összege 100 ezer, maximuma 5 millió forint, de nem haladhatja meg az igazolt jövedelem tízszeresét. A kölcsön futamideje az ügyfél által 12 és 60 hónap között választható. A jelenlegi éves hitelkamat 100 ezer forintról 1 millió 600 ezer forintig 21 százalék, 1 millió 600 ezer forinttól 3 millió forintig 20 százalék, 3 millió forinttól 5 millió forintig 19 százalék. Az OTP Bank beszedési megbízás alapján lakossági bank- vagy folyószámláról vonja le a havi törlesztőrészletet. Ha a törlesztés az OTP Banknál vezetett lakossági folyószámláról történik, a kezelési költség havi 0,19%, minimum havi 550 forint, a folyósítási jutalék pedig 1%, minimum 3500 forint. Ha a törlesztés más banknál vezetett lakossági folyó-, illetve bankszámláról történik, a kezelési költség havi 0,29%, minimum havi 650 forint, míg a folyósítási jutalék 2%, minimum 7000 forint.

Hogyan és hol igényelhető az OTP hitelkártya és az OTP személyi kölcsön?

Mindkét hiteltermék igényelhető az OTP Bank fiókjában, illetve az igénylőlap megtalálható és letölthető a bank internetes honlapjáról (www.otpbank.hu).

MAGYAR ÁLLAMPAPÍR

A LEGBIZTOSABB HÁTTÉR

KINCSTÁRI TAKARÉKJEGY

A Kincstári Takarékjegy bármikor megvásárolható, fix, lépcsős kamatozású, egy- vagy kétéves futamidővel kapható. Könnyen elérhető, egyszerű befektetési forma. Ennek köszönhetően az egyik legnépszerűbb magyar lakossági állampapír. Megvásárolható a postahivatalokban.

